

KAPITOLA I

Byl chladný šedivý den na sklonku listopadu. Počasí se změnilo, když se vítr obrátil a přinesl s sebou žulová oblaka a jemný déšť, a ačkoli bylo teprve krátce po druhé hodině odpoledne, zdálo se, jako by se na kopce snášela vlhkost zimního večera a balila je do mlhy. Bylo jisté, že ve čtyři už bude tma. Vzduch byl lezavě studený a vetřel se dovnitř kočáru, přestože všechna okna byla těsně zavřena. Kožená sedadla působila na dotyk jako vlhká a ve stropě byla asi malá trhлина, protože sem opět a opět padaly malé kapky deště, jež zanechávaly na kůži tmavomodré skvrny jako inkoustové kaňky. Vítr přicházel v prudkých závanech, někdy zatřásl kočárem, jak vyjel ze záhybu cesty, a na otevřených místech na planinách dul s takovou silou, že se celý kočár třásl a houpal a kolébal se na vysokých kolech jako opilec.

Vozka, zabalený v plášti až k uším, seděl na kozlíku úplně skrčen v marné snaze ochránit se aspoň vlastními rameny. Vyčerpaní koně klopytali, rozkazů poslouchali jen se vzdorem, příliš zkrušeni vichrem a deštěm, aby cítili bič, který jim stále práskal nad hlavami, ač jej vozka sotva držel ve zkrchlých prstech.

Kola kočáru vrzala a sténala, jak se prodírala vyjetými koleje, a někdy vyhodila stříkající bláto proti oknům, kde se smísilo s dopadajícím deštěm, takže výhled na okolní krajinu byl beznadějně zakrytý.

Několik cestujících se tlačilo k sobě, aby jim bylo tepleji, a vždy sborově vykřikli, kdykoli kolo kočáru spadlo do zvláště hlubokého výmolu, jeden starý muž, který si neustále stěžoval už od chvíle, kdy v Truro nastoupil do kočáru, náhle vstal plný zuřivosti, chvíli hmatal po okně a s třeskotem je stáhl dolů, přičemž sprška lijáku zmáčela jeho i ostatní. Vystrčil hlavu ven a křičel nahoru na vozku, nadával mu vysokým protivným hlasem darebáků a vrahů, že budou všichni mrtví, než dojedou do Bodminu, požene-li koně stále touto krkolomnou rychlostí, že z nich vyrazil všechen dech, pokud v nich ještě byl, a on že už nikdy nebude cestovat dostavníkem.

Nebylo jisté, zda ho vozka slyší, či nikoli, spíš se zdálo, že vítr odnesl tento proud výčitek s sebou, protože starý muž po chvílce čekání opět zavřel okno, když už v kočáře bylo úplně zima, sedl si zas do svého rohu, zabalil si nohy do pokrývky a bručel si do vousů.

Jeho nejbližší soused, veselá červenolící žena v modrém plášti, na souhlas těžce vzdychla, mrkla na ostatní a pohybem hlavy ukázala na staříka, už asi podvacáté poznamenal, že dnes je nejhorší noc, jakou pamatuje, a poznala toho hodně, ale jinak že to je docela přiměřené počasí, jež se ovšem nedá srovnávat s létem, pak zalovila v hlubinách velkého koše, vyndala pořádný kus koláče a zakousla se do něho silnými bílými zuby.

Mary Yellanová seděla v protějším rohu, kde právě dešťová voda kapala dovnitř dírou ve stropě. Občas jí dopadla na rameno studená kapka, kterou setřela netrpělivými prsty.

Seděla s bradou v dlaních, oči upřeny na okno postříkané deštěm a blátem, čekajíc s jakousi zoufalou nadějí, že přece těžkou clonou mraků pronikne paprsek světla a aspoň na okamžik jako předzvěst štěstí zazáří záblesk modré oblohy, jež se včera prostírala nad Helfordem.

Ačkoli byla sotva čtyřicet mil od místa, jež jí bylo tříadva-

cet let domovem, naděje v jejím srdci již uhasla a dřívější úsměvná odvaha, která jí nikdy nechyběla a jež jí pomáhala přemáhat doby úzkosti za matčiny nemoci a po její smrti, zmizela teď s prvním nárazem deště a nemilosrdného větru.

Krajina jí byla cizí, což její beznaděj ještě zvětšilo. Když se podívala zamženým oknem kočáru, viděla venku docela jiný svět, než jaký znala až do včerejšího dne. Jak daleko a snad navždy skryté jí zůstanou zářivé vody Helfordu, zelené kopce, půvabná údolí a bílé chomáče domků na březích řeky. V Helfordu byl i déšť milý, šuměl v korunách stromů a mizel v bujně trávě, tvořil potoky a říčky, které napájely širokou řeku, a vpíjel se do úrodné prsti, jež se za to skvěla kvítím.

Toto však byl bičující, nelítostný déšť, který bubnoval do oken kočáru a vsakoval se do drsné, neplodné půdy. Nebyly tu stromy, kromě jednoho či dvou, jež rozpínaly holé větve, skloněné a skroucené stálými bouřemi a tak zčernalé časem a nepohodou, že i kdyby na tuto zemi dýchlo jaro, ani pupen by se neodvážil vyrůst ze strachu, že ho pozdní mraz zabije. Byl to sešlý kraj, bez živých plotů, bez luk, kraj kamení, černého vřesu a zakrnělé kručinky.

Tady jistě není mírné počasí, myslela si Mary, buď je drsná zima jako dnes, nebo uprostřed léta pražící horko, nikde údolí, jež by poskytlo chránící stín, jen tráva, jež zežloutla a zhnědla, než minul květen. Kraj šedl s počasím. I lidé, bydlící u silnice a ve vesnicích, měnili se v souzvuku s půdou, na níž žili. V Helstonu, kde nastoupila do prvního dostavníku, kráčela ještě po domácí půdě. Kolik vzpomínek z dětství se připínalo na Helston! Kdysi tam vždy jednou za týden jezdila s otcem na trh, když zemřel, její matka statečně zaujala jeho místo, jezdila tam a zpět v létě v zimě, jak to dělal on, se slepicemi, vajíčky a máslem vzadu na voze, Mary sedávala vedle ní, držíc se košíku tak velikého, jako byla sama, malou bradu opírajíc o držadlo. Lidé v Helstonu

byli hodní, jméno Yellan bylo ve městě známé a každý si ho vážil, protože vdova musela po manželově smrti tvrdě bojovat se životem, a málokterá žena by žila sama jako ona s dítětem a celým hospodářstvím, aniž by ji napadlo se znovu vdát. Zámožný sedlák v Manaccanu by se byl rád o ni ucházel a ještě jeden z Gweeku nahoře na řece, ale už z očí jí vyčetli, že nechce nikoho z nich, že tělem i duší stále náleží manželovi, jehož ztratila. Těžká práce v hospodářství ji nakonec přemohla, protože se nikdy nešetřila. Celých sedmnáct let, co byla vdovou, dokázala stupňovat a vybičovávat svou energii, ale napětí poslední zkoušky nevydržela a srdce jí vypovědělo službu.

Její majetek se ponenáhlu zmenšoval, a když přišly zlé doby – tak se o tom mluvilo v Helstonu – a ceny hluboko klesly, nebylo nikde peněz. Nahoře proti proudu to bylo stejné. Tam už byla dlouho na farmách bída. Pak přišel nějaký mor a zabíjel všechno živé ve vesnicích kolem Helfordu. Nikdo neznal jeho jméno, ani se nenalezl proti němu lék. Tato nemoc přicházela – nic proti ní nepomáhalo – a ničila vše, jak to na jaře dovede pozdní mráz, který udeří s novým měsícem a pak mizí beze stopy, zanechávaje po sobě jen pás mrtvých rostlin všude, kudy šel. Byl to smutný, vyčerpávající čas pro Mary Yellanovou a její matku. Dívaly se na kuřata a kachňata, jež vypiplaly, jak jedno za druhým je zachvacováno nemocí a hyne, i mladé telátko padlo mrtvé do trávy, v níž se ještě před chvílí páslo. Nejdobjemnější byla stará klisna, která sloužila dvacet let a na jejíž široký a pevný hřbet se Mary kdysi poprvé po jezdecku posadila. Zašla ve stáji jednoho rána, věrnou hlavu v Maryině klínu, když pro ni vykopaly jámu v sadě pod jabloní a pohřbily ji – už je nikdy nepoveze do Helstonu na trh –, matka se otočila k Mary a řekla: „S ubohou Nell odešlo do hrobu také něco ze mne, Mary. Nevím, jestli je to moje víra nebo co to je, ale cítím v srdci únavu a už nemohu dál.“